

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 290/06-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. marca 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti J. S., O., zastúpeného advokátom JUDr. M. S., Advokátska kancelária, Č., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 407/2002 takto

r o z h o d o l :

Základné právo J. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 407/2002 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 4. októbra 2006 č. k. I. ÚS 290/06-24 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní

pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. S., O. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 407/2002.

Zo spisu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 5/04 vyplýva, že sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom už v minulosti namietal porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 12 C 407/2002, a to sťažnosťou z 27. novembra 2003, ktorú však ústavný súd 14. januára 2004 uznesením č. k. I. ÚS 5/04-14 odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že konanie vedené okresným súdom začalo 26. septembra 2002 podaním návrhu sťažovateľa, ktorým sa domáhal náhrady škody na zdraví proti odporcovi A. J.. Sťažovateľ konštatuje, že okresný súd koná v jeho veci so zbytočnými prietahmi, čím sa predlžuje stav jeho právnej neistoty.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol prehľad úkonov okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 407/2002 od doručenia návrhu okresnému súdu do rozhodnutia ústavného súdu č. k. I. ÚS 5/04-14 zo 14. januára 2004 a prehľad úkonov po rozhodnutí ústavného súdu a ďalej uviedol:

„(...) Sťažovateľ vidí porušenie svojho ústavného práva v neprimeraných časových prietahoch spôsobených nečinnosťou súdu a to najmä:

- v čase od podania návrhu dňa 26. 09. 2002 do výzvy Okresného súdu v Čadci z 21. 01. 2003, kedy súd štyri mesiace nekonal,*
- v čase od vyjadrenia navrhovateľa z 23. 01. 2004 do vydania uznesenia OS Čadca z 21. 06. 2004, kedy súd päť mesiacov nekonal*

Okrem špecifikovaných období je celé doterajšie konanie poznačené prietahmi.

(...) konanie súdu je poznačené nesprávnou organizáciou práce, je nesystematické, neefektívne a nesústreďené. Súd vykonáva úkony, ktoré nesmerujú k rozhodnutiu veci

a ktoré nemožno hodnotiť za relevantný a efektívny postup (II. ÚS 131/02) (výzvy o vyjadrenie k vyjadreniu, vyjadrenie k navrhovanému dôkazu). (...)

OS Čadca po štyroch mesiacoch od posledného a zatiaľ jediného pojednávania (06. 12. 2000) ustanovil znalca (21. 04. 2005) s tým, že až po pol roku mu zaslal spis na vypracovanie posudku (17. 10. 2005).

OS Čadca koná o právnej veci, ktorá sa svojou náročnosťou nijako významne neodlišuje od vecí podobného charakteru (už pred podaním návrhu boli vypracované znalecké posudky). Pokiaľ ide o konanie sťažovateľa, tento promptne reagoval na akékoľvek výzvy súdu a podával požadované vysvetlenia.

Napriek množstvu urgencií, žiadostí o odstránenie prieťahov a sťažností adresovaných i predsedníčke súdu k náprave nedošlo. Po vyše troch rokoch ešte nebolo doposiaľ vydané žiadne rozhodnutie vo veci samej. Konanie je v štádiu, v ktorom sa súd len začal zaoberať predmetom konania. (...)

Sťažovateľ žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 80.000,- Sk, z dôvodu zdlhavosti doterajšieho konania, ktoré trvá tri a pol roka a počas ktorého nedošlo k odstráneniu právnej neistoty. (...)

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti (...) navrhujem, aby Ústavný súd v Košiciach takto rozhodol

Okresný súd v Čadci v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 409/2002 (správne má byť 12 C 407/2002; pozn.) porušil základné právo J. S. (...) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Okresnému súdu v Čadci sa v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 409/2002 (správne má byť 12 C 407/2002; pozn.) prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

J. S. (...) sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 80 000 Sk (slovom osemdesiatisíc korún), ktoré je Okresný súd v Čadci povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

J. S. (...) priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6.825,50 Sk (2 úkony po 2 730,- Sk – prevzatie a príprava, sťažnosť; 2 x režijný paušál po 164,- Sk, DPH 19 % t. j. 1 037,50 Sk), ktorú je Okresný súd v Čadci povinný uhradiť jeho advokátovi JUDr. M. S., na č. ú. vo ... a to do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: predseda okresného súdu listom sp. zn. Spr. 1463/06 z 22. januára 2007 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 5. februára 2007.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení podal chronologický prehľad úkonov vykonaných okresným súdom v označenom konaní a uviedol:

„Súhlasím, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu okresného súdu uviedol:

„Vzhľadom na to, že skutkové zistenia uvedené vo vyjadrení Okresného súdu v Čadci zo dňa 22. 01. 2007 i keď nezohľadňujú všetky mnou zaslané urgencie na prieťahy v konaní v konkretizovaných častiach korešpondujú so skutkovým stavom uvedeným v sťažnosti, preto k nim nemám zásadné výhrady.“

(...) súhlasím, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní - vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva - ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03).

V tejto veci pôvodne prijímal sťažnosť I. senát ústavného súdu, pretože v roku 2006 a v roku 2007 v súlade s rozvrhom práce na tieto roky bol sudca spravodajca Juraj Horváth členom I. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu 28. februára 2007 Rozvrhom

práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 sp. zn. Spr 140/07 rozhodlo, že s účinnosťou od 28. februára 2007 sa sudca spravodajca Juraj Horváth stal členom II. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu zároveň rozhodlo, že veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Juraj Horváth, sa prerokujú v II. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa

právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 26/95, II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 407/2002 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pokiaľ ide o sťažovateľom označené obdobie, v ktorom predovšetkým malo dôjsť nečinnosťou okresného súdu k zbytočným prietahom v konaní, t. j. od podania návrhu okresnému súdu 26. septembra 2002 do 21. januára 2003, je potrebné uviesť, že toto obdobie bolo preskúmané ústavným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 5/04, v ktorom ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 5/04-14 zo 14. januára 2004 predošlú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú, pretože činnosť okresného súdu v posudzovanom období nebolo možné považovať za porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Preto nebol dôvod opätovne jednotlivo skúmať takto vymedzené obdobie aj v tomto konaní pred ústavným súdom.

V ďalšom sťažovateľom označenom období od 23. januára 2004 do 21. júna 2004 okresný súd vykonával procesné úkony spočívajúce napríklad v predvolaní právneho zástupcu sťažovateľa a jeho vypočutí k navrhovanému vedľajšiemu účastníkovi, v doručovaní s vecou súvisiacich písomností vedľajšiemu účastníkovi konania, aby sa k nim vyjadril a zároveň oznámil, či do konania ako vedľajší účastník vstupuje, a v doručovaní písomností vedľajšiemu účastníkovi konania. Podľa názoru ústavného súdu nemožno postup okresného súdu v uvedenom období považovať za nečinnosť, príp. činnosť, ktorá by nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania.

V súvislosti s tvrdením sťažovateľa o doručení spisového materiálu súdnemu znalcovi po uplynutí polročnej lehoty ústavný súd z prehľadu procesných úkonov po vydaní

uznesenia o pribratí znalca do konania 21. apríla 2005 zistil, že odporca podal 19. mája 2005 proti tomuto uzneseniu odvolanie, ktoré okresný súd 2. júna 2005 doručoval účastníkom konania na vyjadrenie. Spis bol 27. júna 2005 predložený krajskému súdu, ktorý uznesením sp. zn. 5 Co 295/2005 z 30. júna 2005 uznesenie okresného súdu v časti, v ktorej bola odporcovi uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Uznesenie krajského súdu bolo okresnému súdu doručené 12. augusta 2005. Okresný súd v úprave z 2. septembra 2005 žiadal od účastníkov konania písomnosti, ktoré by umožnili rozhodnúť o preddavku na trovy znaleckého dokazovania. Spis okresného súdu bol zaslaný súdному znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku 17. októbra 2005. Je nepochybné, že v súvislosti s nariadením znaleckého dokazovania boli vykonané procesné úkony, ktoré si vyžiadali určitý čas na ich vykonanie, a v tejto súvislosti podľa názoru ústavného súdu namietanú polročnú lehotu doručovania súdneho spisu znalcovi možno považovať za priet'ah v konaní, ale nedosahuje takú intenzitu, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia zbytočných priet'ahov v konaní a vyslovenia aj porušenia základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu.

Určité znaky neefektívneho konania možno zistiť v postupe okresného súdu v súvislosti s pripustením, resp. nepripustením vstupu poisťovne ako vedľajšieho účastníka do konania na strane odporcu, keď okresný súd po niekoľkých opakovaných výzvach na upresnenie názvu poisťovne a následných žiadostiach o vyjadrenie sa účastníkov tento vstup napokon 11. decembra 2003 uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť 14. februára 2004, nepripustil. Tieto skutočnosti však nemali takú intenzitu, že by znamenali porušenie základného práva s'ťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd zároveň poukazuje aj na skutočnosť, že s'ťažovateľ sa na okresný súd obrátil s nepresným návrhom na začatie konania, v ktorom následne bolo potrebné odstraňovať nedostatky (nesprávne označil vedľajšieho účastníka konania). V tejto súvislosti už ústavný súd konštatoval, že požiadavka na konanie bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy môže mať svoju plnú relevanciu len pri takom návrhu na začatie konania, ktorý spĺňa všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti

(pozri I. ÚS 41/02). Okrem uvedeného sťažovateľ v konaní pred okresným súdom uvádzal skutočnosti, ktorých preverenie bolo z časového hľadiska náročnejšie a napokon sa niektoré z nich ukázali ako nepravdivé (športové aktivity sťažovateľa v športových kluboch).

V súvislosti s tým sa ústavný súd odvoláva na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej nie každý zistený prierah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prierahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prierahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prierahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

Čo sa týka doby, počas ktorej sa konalo o odvolaní účastníka konania proti rozhodnutiu okresného súdu na súde vyššej inštancie, prípadne o podanej námietke zaujatosti, toto obdobie je obdobím, ktorého dĺžku, resp. trvanie nemohol okresný súd ovplyvniť, a preto sa v tomto období z objektívnych dôvodov nemohol dopustiť zbytočných prierahov v konaní.

Predkladanie návrhov účastníkov konania, t. j. procesné úkony účastníkov konania, ktoré objektívne majú vplyv na celkovú dĺžku konania, nemožno považovať za skutočnosť, ktorá môže spôsobiť zbytočné prierahy v konaní (v tomto prípade podanie odvolania odporcu proti rozhodnutiu o zaplatení preddavku na trovy znaleckého dokazovania 19. mája 2005, či námietka sťažovateľa o zaujatosti zákonného sudcu 1. júla 2004). Podľa právneho názoru ústavného súdu využitie procesných oprávnení daných účastníkom konania procesnými predpismi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) na uplatňovanie a presadzovanie ich práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prierahy (napr. I. ÚS 31/01).

V danom prípade s prihliadnutím na všetky okolnosti veci ústavný súd nezistil výskyt tak významného a neodôvodneného obdobia nečinnosti alebo neefektívnej činnosti v postupe okresného súdu (pozri prehľad procesných úkonov), ktoré by odôvodňovalo vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

V súlade s judikatúrou ústavného súdu, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevysloví porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (napr. II. ÚS 57/01, III. ÚS 30/03).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd rozhodol, že zo strany okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 407/2002 nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Pretože v uvedenom prípade ústavný súd vyslovil, že sťažovateľom označené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov porušené nebolo, ostatnými návrhmi sa pri svojom rozhodovaní už nezaoberal (obdobne napr. III. ÚS 30/03, III. ÚS 127/03).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2007